

101079

Supplement til en bokanmeldelse.

Ivar Johansens omtale av Kjell Fjørtofts bok trenger en liten korreksjon og noen tilføyelser.

Når det hevdes at norsk presse ikke holdt mål i 1940 må man ha for øye at Adminstrasjonsrådet ønsket at norske aviser skulle komme ut. Rådet ga nemlig Tidens Tegn et lån på 100.000.- - en nett sum dengang - for at bladet skulle bli istand til å fortsette. På den annen side kan ikke Dagbladet undskyldes med tysk press når de i lederen 27.4.40 roste Terboven. Samme avis hadde også i sine ledere 22.4. og 25.4.40 et innhold som var til betydelig støtte for Norges fiende. Se her redaktør Werner Erichsens vitneprov i Aadahl-saken "På aktors spørsmål om ikke pressens folk straks skulle ha nektet å skrive tysk propaganda svarte vitnet at det i begynnelsen ikke var tale om å ta inn annet enn forordninger. Propaganda ble først aktuelt på et senere tidspunkt." Sommeren 1940 takket forøvrig de fleste Oslo-aviser ja til å besøke Goebbels.

Anmelderen har helt rett i at det ikke var mange som klarte å holde hodet klart. Sannheten er vel at Norge hadde bare en konsekvent motstands-mann, nemlig overlege Johan Scharffenberg. Mens mange samfunnsstøtter, kirkeleder og høyesterettsjustitiarius ~~støtter~~ seg utrolig langt i å bistå tyskerne, vaklet aldri overlege Scharffenberg. Hans styrke og moral kom også tilsyne etter at den annen verdenskrig var slutt. Han hevdet konsekvent at det var regjeringen Nygaardsvold og Arbeiderpartiet som hadde skylden for 9. april. Kanskje var det for dette standpunkt at heller ikke overlegen unngikk å bli stemplet som nazist.

I anmeldelsen savner jeg omtalen (side 21 i boken) av den kollektive hukommelsessvikt som rammet Statsminister Nygaardsvold og statsrådene Koht og Ljungberg under Skanckesaken i november 1947. Alle tre benektet å ha sett kapitulasjonsavtalen fra juni 1940, tiltross for at det like etterpå ble dokumentert at de hadde satt sine initialer på den.

Ifjor avlivet Fjørtoft myten om "Elverumsfullmakten". I årets bok erklæres enkelte faghistorikeres påstand om fortsatt krig etter 10.6.40. som død og maktesløs.

"En historikers oppgave er ikke å kle på, men å kle av" uttalte professor Jens Arup Seip en gang. Kjell Fjørtoft har konsekvent fulgt denne oppskrift.

De som ønsker å sette seg inn i hva som faktisk skjedde i 1940 er nødt for å skaffe seg Fjørtofts bok.

John Sand

Kopi til
Gyldendal Norsk Forlag